

рин. Ця тенденція відмічається у помісних тварин у всі досліджувані періоди їх індивідуального розвитку. В той же час концентрація мінеральних речовин і стеринів у м'язовій тканині піддослідних тварин істотно не відрізнялась.

Перевага помісних тварин перед сименталами особливо проявляється у вмісті ліпідів у жировій тканині. Жирова тканина помісей мала значно більшу кількість ліпідів, але менше вологи і протеїну, ніж аналогічна тканина симентальських тварин. Таке явище спостерігається у новонароджених тварин, а також у віці 6 і 18 місяців.

Аналіз вмісту внутрім'язових ліпідів теж свідчить про перевагу герефордських помісей. Так, уже при народженні кількість цих ліпідів у м'язовій тканині була на рівні 1,04% проти 0,85% у симентальських тварин, у 6-місячних ці показники були 1,80 і 1,33%, а у півторарічних бичків-кастратів — відповідно 2,87 і 2,41% ($P < 0,01$).

Можна вважати, що зазначене явище зумовлене природою і спадковими якостями герефордів, як породи спеціалізованого м'ясного напрямку продуктивності.

Національний аграрний університет

УДК 636.2.082.262.

О.І. ШЕМИГОН, Й.З. СІРАЦЬКИЙ

ГОСПОДАРСЬКО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВАРИН НОВОГО МОЛОЧНОГО ТИПУ БУРОЇ ХУДОБИ УКРАЇНИ

Схрещування маток лебединської породи зі швіцькими плідниками поліпшує основні господарські корисні ознаки, особливо в стадах, з продуктивністю корів близько 4000 кг молока на рік. При цьому найбільш бажаними для створення нового молочного типу худоби є тварини з часткою спадковості 62,5–75,0% за поліпшуючою породою. Дочки швіцьких бугаїв, отримані від схрещування з коровами лебединської породи (особливо 5/8-кровні за швіцькою породою), переважали чистопородних лебединських ровесниць за живою масою у 18-місячному віці на 7,7%.

© О.І. Шемігон, Й.З. Сірацький, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32

Помісні первістки (3/8Л 5/8Ш) вірогідно переважали лебединських ровесниць за надоем на 17,29% і за виходом молочного жиру на 16,28%. Помісям характерна майже рівномірно спадаюча лактаційна крива. Чистокровні і помісні тварини з різною часткою спадковості за поліпшуючою породою характеризуються задовільними відтворювальними якостями. Коефіцієнт відтворення в них коливається від 0,859 (5/8-кровні за швіцькою породою) до 0,949 (1/4-кровні за швіцем).

За будовою тіла лебединські тварини характеризуються комбінованим типом (молочно-м'ясним напрямом продуктивності). Із збільшенням частки спадковості швіцької породи тварини за будовою тіла мають молочний тип, про що свідчать грудний індекс та індекс формату. За індексом адаптації лебединські корови відзначаються пристосованістю до місцевих умов: індекс адаптації у них перебуває на рівні 2,11. У помісей з різною часткою спадковості за поліпшуючою породою і швіців як імпортих, так і власної репродукції цей індекс коливається від 3,94 (1/4-кровні за швіцем) до 9,61 (3/8-кровні). Решта груп тварин за цим показником займають проміжне місце. Імпортині швіці мали на 36,9–42,8% більшу молочну продуктивність, ніж лебединські ровесниці. Вони також мали високу жирність молока — 3,89–3,90%, яка перевищувала аналогічний показник у лебединських корів на 0,07–0,08%. В імпортих швіців достатньо високий коефіцієнт молочності (968–1004), що переважає аналогічний показник у лебединських корів на 33,9–38,8%.

За структурою жирової фази молока помісні корови близькі до швіцької худоби. Кількість жирових кульок в 1 мл молока, одержаного від швіців, — 4,8 млрд, у помісей — 3,67 і лебединців — 2,27 млрд ($P > 0,999$). Середній діаметр жирових кульок молока у лебединських корів — 6,61 мкм, помісей — 5,93 і швіцьких корів — 4,52 мкм. Наші дослідження показали, що якість молока новоствореного типу бурої худоби близька до якості молока швіцької породи. Сир, виготовлений з молока корів швіцької породи і новоствореного типу бурої худоби, за вмістом сухої речовини і вмістом жиру в сухій речовині переважав інші породи.

Розподіл антигенів і алелей груп крові у різних порід і груп бурої худоби в своїй більшості схожий, що свідчить про їх значну генетичну подібність. Створення нового молочного типу бурої худоби доцільно проводити в господарствах, де рівень про-

дуктивності сягає 3000 кг молока на корову за рік. Кінцевим генотипом при цьому повинен бути в межах 62,5–75,0% спадковості поліпшуючої породи.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.082.36.575.1

М.В. ШТОМПЕЛЬ

ГЕНЕТИКО-ПОПУЛЯЦІЙНІ ОСНОВИ ПОРОДНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

Консолідація груп живих організмів у певних умовах еволюції (селекції) базується на двох явищах: генетичній стабільності і адаптивній (продуктивній) доцільності. Генетична стабільність, як величина ефекту розщеплення (регресії) комплексу ознак продуктивності (адаптації) при зміні поколінь організмів, ґрунтується на закономірностях спадкової мінливості. Доцільність рівня і характеру продуктивності (адаптивної специфіки) визначається метою селекції в певних природних, господарських та економічних умовах виробництва. Тут першочергове значення має об'єктивне обґрунтування мети селекції, оскільки консолідація виявляється у досягненні бажаної (доцільної) продуктивності тварин. Відсутність чіткого розмежування генетичного і продуктивного (адаптивного) компонентів у системі породної консолідації, а також не зовсім чітка орієнтація відносно обґрунтувань конкретних параметрів бажаного рівня продуктивності створили деяку невизначеність відносно поняття групової консолідації сільськогосподарських тварин.

Закономірності спадкової мінливості об'єктивно визначають методи досягнення і контролю консолідації (генетичної стабільності) селекційних підрозділів тварин. При адитивному (проміжному) успадкуванні практично не виникає загрозливих проблем розщеплення і генетична стабільність досягається майже автоматично в кожному поколінні за будь-яких кваліфікованих методів племінної роботи в стаді. Тут консолідація синхронна з темпом розмноження тварин, і додаткового часу не потрібно.

© М.В. Штомпель, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32